

DETRANSITION NEDİR? DETRANS KİME DENİR?

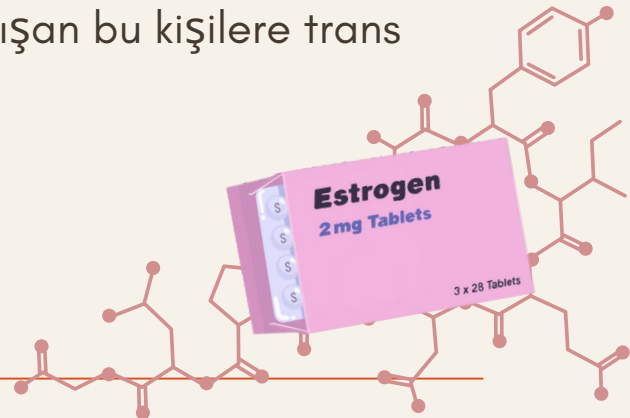

Detransition, cinsiyet değiştirme kararından vazgeçen translar için cinsiyet değiştirme sürecinin durdurulması veya tersine çevrilmesi anlamına gelir. Detransition sürecinde sosyal, tıbbi, cerrahi veya yasal yollarla yürütölen çeşitli cinsiyet değiştirme işlemleri sonlandırılarak veya tersine çevrilerek kişinin biyolojik cinsiyetine (esas cinsiyetine) dönmesi sağlanır. Trans olup pişmanlık yaşayan ve biyolojik cinsiyetine dönme kararı alan kişilere detrans veya destransitioner denir. Türkçe’de bu terim “eski trans” olarak ifade edilebilir.

Cinsiyet Değiştirmek Ne Demektir?

Cinsiyet değiştirmek, karşı cinsiyetin görünümüne bürünmek amacıyla kişinin biyolojik cinsiyetine uyguladığı bir dizi sosyal (isim değişikliği, karşı cins gibi giyinme), tıbbi (ergenlik engelleyici ilaç, karşı cinsiyet hormonu kullanımı) ve cerrahi müdahale olarak ifade edilir.

Biyolojik cinsiyetinden memnun olmayan, çeşitli müdahalelerle karşı cinsiyetin özelliklerine bürünmeye çalışan bu kişilere trans veya transseksüel denir.

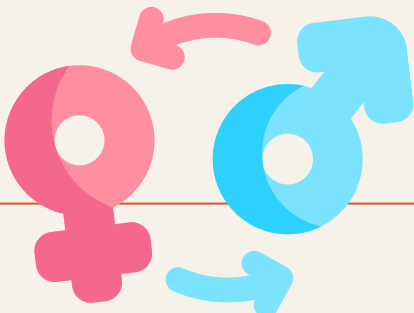
Detransition/Esas Cinsiyete Dönüş Sebepleri Nelerdir?

Transseksüel olmaktan ve cinsiyet değiştirme sürecinden pişmanlık duymanın nedenleri kişiden kişiye çeşitlilik gösterebilir.

Detranslar üzerinde yapılan kapsamlı bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre, her iki cinsiyet için de translıktan pişmanlık nedeni, kişisel kadın ve erkek tanımlarının değişmesiyle birlikte katılımcıların biyolojik cinsiyetleriyle özdeşleşme konusunda daha rahat hissetmeye başlamalarıdır. Bu durumu ifade eden katılımcıların %65'i kadın, %48'i ise erkektir.

Diğer nedenler ise kadın ve erkek katılımcılar arasında farklılık göstermektedir. Kadınların en sık belirttiği nedenler, cinsiyet değiştirme uygulamalarının potansiyel riskleri konusunda endişeli olmak ve fiziksel sonuçlardan memnun olmamak/çok fazla değişiklik yaşamaktan memnun olmamak gibi nedenlerdir.

Erkeklerin belirttiği nedenler arasında ise cinsiyet değiştirme sürecinin getirdiği fiziksel sonuçlardan memnun olmamak, fiziksel sağlığın zarar görmesi ve ruh sağlığı sorunlarının özölmemesi yer almaktadır [1].

Detransition Süreci Nasıl İlerler? Esas Cinsiyete Dönüşün Tıbbi Sonuçları Nelerdir?

Cinsiyet değıştirme kararından vazgeçenlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Peki, esas cinsiyete dönüş süreci neleri içerir?

Erkekler için detransition/esas cinsiyete dönüş

Trans kadın olmaktan vazgeçen erkekler için ilk adım kadınlık hormonu (östrojen) kullanımını durdurmaktır.

Erkeğin vücudu, sağlıklı üreme organlarının alındığı bir cinsiyet değıştirme ameliyatı (diğer adıyla transseksüel ameliyatı) geçirmediği sürece erkeklik hormonu üretimine devam edecektir. Ancak kişi, üreme organlarının alındığı bir ameliyat geçirdiyse, vücudunun bundan sonraki hayatta sağlıklı ve düzgün çalışabilmesi için sentetik testosteron kullanması gerekecektir.

Bu süreçte vücudun gerekli kas kütlesi ve yağ dağılımına ulaşması, cildin daha sert hale gelmesi ve erkek kıl üretiminin artmasıyla kişinin daha erkeksi bir görünüme kavuşması zaman alacaktır.

Tıbbi operasyon geçirmemiş erkeklerde kadınlık hormonunun oluşturduğu etkilerin çoğu geri döndürülebilir. Ancak, bu hormonun geliştirdiği meme dokusu kalıcıdır.

Bazı erkekler meme dokusunu aldırarak için mastektomi (meme aldırma ameliyatı) yaptırır. Ameliyatsız çözüm arayanlardan bazıları göğüslerini gizlemek için göğüs bağlayıcı kullanır. Bazı erkekler de kas geliştirme ile daha az fark edilebilir hale getirmeye çalışır.

Kadınlar için detransition/esas cinsiyete dönüş

Trans erkek olmaktan vazgeçen kadınlar için ilk adım erkeklik hormonu (testosteron) alımının durdurmak olacaktır.

Kişi cinsiyet değiştirme sürecinde yumurtalıklarını aldırmamışsa, vücutta kadınlık hormonu (östrojen) üretimi doğal seyrinde devam edecektir.

Zamanla yağ ve kas oranlarının dağılımı değişecek, karşı cinsiyet hormon ilaçlarının neden olduğu erkeksi görünüm kaybolacak ve daha dişi bir görünüm elde edilebilecektir.

Ancak kadınlık hormonunun salgılanması, erkek tipi kelleşme ve yüz ile vücut kıllarındaki yoğunluklara çözüm sunmaz. Dolayısıyla kadınlar, lazer epilasyon gibi yöntemlerle yüz ve vücutta oluşan aşırı kıllanmayı gidermeye çalışır.

Cinsiyet değiştirme sürecinde maruz kalınan erkeklik hormonun bazı etkileri ise geri döndürülemez niteliktedir. Örneğin klitoral büyüme (vajinanın üst kısmında yer alan klitoriste meydana gelen şişme ve sertlik) ve ses kalınlaşması, testosteron kullanımı kesilip östrojen hormonu kullanılsa bile eski seviyelere geri dönmeyecektir.

Cinsiyet Değiştirme Pişmanlığı Ne Kadar Yaygın?

Cinsiyet değiştirme sürecinden vazgeçenlerin oranı hakkında net bir veri bulunmuyor. Bu konuda, LGBT hareketi ve trans aktivistler tarafından yaygınlaştırılmaya çalışılan bazı araştırmalar pişmanlık oranlarının dūřuk (%1 ila %8 arasında) olduğunu iddia etse de, bu çalışmaların önemli metodolojik eksiklikleri olduğu biliniyor. Bu konuda yapılan kapsamlı bir analiz, metodolojik hataları dört başlık altında topluyor [2]:

1- Yeterince beklememe/Kısa süreli takipten sonuç çıkarma:

Bazı kişiler cinsiyet değiştirme uygulamalarına başladıktan kısa bir süre sonra pişmanlık bildirirken (örneğin cerrahi ameliyat sonrası pişmanlık gibi), daha tipik pişmanlıkların ortaya çıkması genellikle daha uzun zaman alır.

Bu bağlamda, gençlerde cinsiyet değiştirmenin yararlarını vurgulayan çalışmalar genellikle yalnızca 3 ay gibi kısa süreli sonuçlara odaklanır ve nadiren 5 yılı aşan takip süresi sunarak pişmanlık olmadığını öne sürer. Daha uzun takip sürelerine sahip çalışmalar ise diğer ciddi metodolojik sınırlamalara sahiptir.

Cinsiyet değiştirme kararının etkilerinin yaşam boyu devam edeceği düşünöldüğünde uzun süreli çalışmaların pişmanlık oranlarında büyük farklar yaratacağı açıktır.

2- Yüksek oranda takip kaybı: Takip kaybı, araştırmacıların katılımcılarla irtibatı kaybettiği ve bunun sonucunda eksik bilgilerin ortaya çıktığı bir durumdur. Bir çalışmada çok fazla katılımcının çalışmayı bırakması veya kendileriyle irtibat kurulamaması durumunda, çalışmanın iç geçerliliği tehlikeye girer.

3- Detransition ve pişmanlık ölçümünün yanlış veya eksik yapılması: Bazı araştırmacılar, tüm katılımcılara ulaşamadıklarında dolaylı yöntemlerle bir pişmanlık kararı olup olmadığını tahmin etmeye çalışır. Bazı çalışmalarda, tıbbi kayıtlarda pişmanlık belirtilmediğinde hastanın transseksüel olmaktan memnun olduğu varsayılır.

4- Yanlı veya genellenebilirliği zayıf örneklemeleri baz alma: Pişmanlığın düşük olduğunu öne süren bazı çalışmalar, eski ve yanlı örneklemelere dayandırılır. Örneğin bazı çalışmalar, yalnızca yasal kimlik değişiklikleri üzerinden esas cinsiyete dönüş yapanları inceleyen eski çalışmaları referans almaktadır. Dolayısıyla bu çalışmalara atıf yaparak günümüz transları ve pişmanlık oranları hakkında çıkarımda bulunmak doğru ve güvenilir sonuçlar vermez.

Cinsiyet Değişiminden Pişman Olan Detranslara Nasıl Destek Sağlanabilir?

Detransition sürecindeki kişiler, hem fiziksel hem de ruhsal açıdan önemli zorluklarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle, detransların ihtiyaçlarına uygun sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve psikolojik destek programlarının yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Doğru ve kapsamlı bir destek programı, detransların yaşam kalitelerini de olumlu yönde etkileyecektir.

Sources

[1] Littman, L. Individuals Treated for Gender Dysphoria with Medical and/or Surgical Transition Who Subsequently Detransitioned: A Survey of 100 Detransitioners. Arch Sex Behav 50, 3353–3369 (2021).

<https://doi.org/10.1007/s10508-021-02163-w>

[2] Cohn, J. “The Detransition Rate Is Unknown.” Archives of sexual behavior vol. 52,5 (2023): 1937–1952.
[doi:10.1007/s10508-023-02623-5](https://doi.org/10.1007/s10508-023-02623-5)